

# Joan Teixidor: sis tesis rebatudes

## La revalorització d'un poeta oblidat

Olot reivindica l'obra de Joan Teixidor en el centenari del seu naixement, coincidint amb l'exposició «Joan Teixidor, 1913-1992. No visqueu més en fragments», que s'ha pogut veure al Museu d'Història de Catalunya fins al mes de novembre passat i que es pot visitar a la Sala Oberta del Museu de la Garrotxa, entre el gener i el març d'enguany.

D. SAM ABRAMS > TEXT

**A** la tradició literària catalana sovint es produeix una confusió entre quantitat i constància, per una banda, i qualitat i intermitència, de l'altra. S'ha establert una norma que exigeix quantitat i constància al panorama de la literatura.

### 1. Joan Teixidor és un autor menor

Hem de situar l'obra poètica de Joan Teixidor en la categoria d'autors d'obra d'extensió volgudament restringida. Entre 1932 i 1989 -57 anys de carrera poètica activa-, Teixidor va publicar només vuit reculls, que sumen un total de 201 poemes. Malgrat l'extensió restringida de la seva obra, Teixidor és un poeta de primera magnitud que senzillament no ha tingut prou reconeixement. Es va dedicar plenament a la poesia, però només va publicar els poemes que complien amb el seu radical sentit crític i autocrític.

### 2. Joan Teixidor és un poeta artísticament limitat

Teixidor sempre ha estat etiquetat com a poeta postsimbolista amb certs contagis d'un surrealisme blanc. I aquesta classificació s'ha repetit fins a la sacietat. Una lectura acurada de la seva obra poètica revela que era un poeta molt divers i molt sofisticat. És cert que hi ha un Teixidor postsimbolista, amb certs trets surrealistes. Però també és igualment cert que hi ha un Teixidor neotradicionalista, realista, existencialista i seguidor dels dictats de l'Alta Modernitat.

**Malgrat l'extensió restringida de la seva obra, Teixidor és un poeta de primera magnitud que senzillament no ha tingut prou reconeixement**



>> Joan Teixidor de jove.

### 3. Joan Teixidor és poc més que l'autor de dos poemaris d'èxit, *El Príncep* (1954) i *Fluvià* (1989)

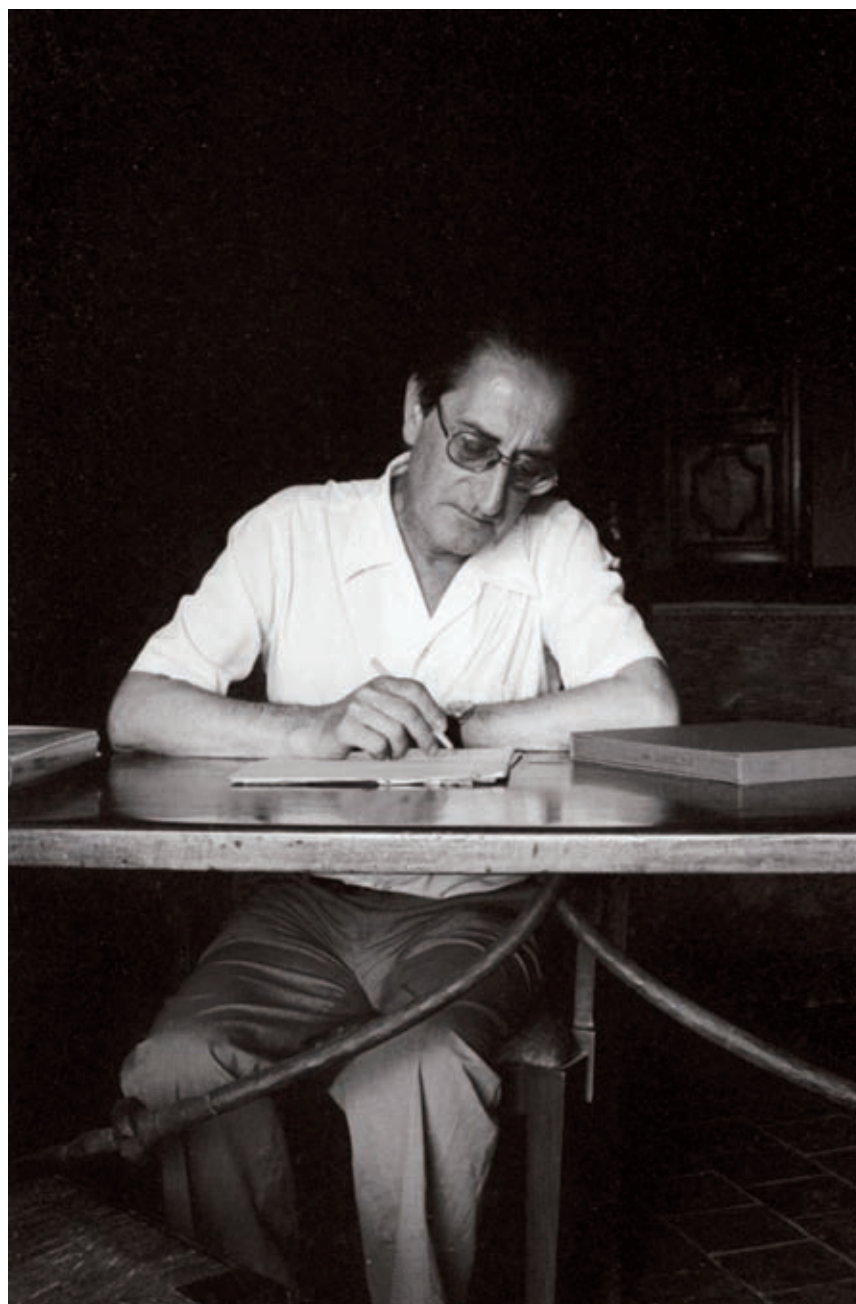
Teixidor era un gran poeta i molt més que un gran poeta. Era un poeta-crític de referència, en la tradició que arrenca amb Joan Maragall, Carles Riba i Agustí Bartra. Era un crític d'art de primera fila, defensor i impulsor aferriat de la modernitat en pintura, obra gràfica, escultura, ceràmica, fotografia, arquitectura... Era un viatger infatigable que va proposar un nou model estètic per als llibres de viatge. Era un memorialista original i innovador, tal com es pot observar als quatre volums de dietari intermitent: *Tot apuntat* (1981), *Els anys i el llocs* (1985), *Apunts encara* (1986) i *Més apunts* (1990).

#### 4. Al costat de Josep Vergés i Ignasi Agustí, Joan Teixidor era una figura poc significativa a Ediciones Destino

La descoberta d'una acta notarial del 4 de maig de 1942 ens ha permès saber que Teixidor va ser el protagonista indiscutible de la fundació d'Ediciones Destino, amb la col·laboració puntual i secundària de Vergés i Agustí. Durant quatre dècades, entre 1942 i 1982, Teixidor va ser el director literari de l'editorial en les dues línies de publicació d'obres en castellà i català. A més, Teixidor era l'ànima del premi Eugeni Nadal -des del moment de la descoberta de Carmen Laforet l'any 1944- i del premi Josep Pla. Va potenciar la carrera d'autors de primera, com ara Terenci Moix, Baltasar Porcel, Teresa Pàmies, Maria Àngels Anglada, Llorenç Villalonga...

#### 5. Joan Teixidor va privar Gabriel Ferrater de guanyar el premi Carles Riba amb el seu primer poemari, *Da nuces pueris*

Gràcies a un document inèdit dipositat al fons Josep Pedreira de la Universitat Autònoma de Barcelona sabem fil per randa la història de les deliberacions del jurat del premi Carles Riba d'aquell fatídic any 1959. En lloc de Gabriel Ferrater, el va guanyar Josep M. Andreu amb el llibre *Intento el poema*. La votació va ser molt ajustada: tres a dos. Andreu va guanyar només per majoria. Josep Pedreira, fundador, impulsor i editor del premi, sempre va actuar de membre i secretari del jurat. Va mantenir una mena de dietari amb anotacions sobre l'actuació del jurat cada any. El 10 de gener de 1992 va morir Joan Teixidor, i el 27 d'abril del mateix any es van complir els vint anys de la mort de Gabriel Ferrater. El poeta i traductor Salvador Oliva va escriure un bell article en record de Ferrater, on tornava a treure el tema de la no concessió del premi Carles Riba a l'autor de *Da nuces pueris*. I lògicament Oliva responsabilitzava Tomàs Garcés i Joan Teixidor de la greu injustícia literària contra Ferrater. Pedreira va llegir l'article d'Oliva i, afectat per la mort recent de Teixidor, va publicar el document



ADGAX

inèdit on explicava la veritable història de l'actuació dels membres del jurat. El jurat s'havia fracturat en dos bàndols: Albert Manent i Josep Pedreira, a favor de Ferrater, i Tomàs Garcés i Nèstor Luján, a favor de Josep M. Andreu. A Teixidor li va tocar el paper altament

>> Joan Teixidor escrivint a la seva casa d'Olot, 1980.

**La descoberta d'una acta notarial del 4 de maig de 1942 ens ha permès saber que Teixidor va ser el protagonista indiscutible de la fundació d'Ediciones Destino, amb la col·laboració puntual i secundària de Vergés i Agustí**

incòmode de desempatar la votació. Tota l'estona Teixidor s'havia inclinat a favor de Ferrater perquè *Da nuces pueris* era un llibre del seu gust. Garcés, en veure que Ferrater s'enduria el premi, va utilitzar l'única arma a la seva disposició: va increpar Teixidor i va convertir la discussió del jurat en una disputa encesa entre dos vells amics. Teixidor era un home de pau que defugia les polèmiques. Davant de l'atac personal i virulent de Garcés, va decantar el seu vot. La veritat és aquesta. Garcés es mereixia la crítica explícita de Ferrater a l'inici de «Poema inacabat», però Teixidor no.





>> A dalt, Joan Teixidor.  
A l'esquerra, Joan Teixidor, Josep Pla  
i Néstor Lujan, quan Teixidor era  
l'editor de Pla.

### 6. Joan Teixidor va ser falangista durant l'època de la primera postguerra

Un altre greu malentès que sempre ha obstaculitzat la recepció de l'obra literària de Teixidor. Teixidor mai no va pertànyer a la Falange. Justament la veritat cau de l'altra banda. Després de la Guerra Civil, Teixidor va ser titllat de *rojo y separatista*. Ho explica inequívocament Josep Vergés en una entrevista publicada a la *Revista de Girona* el 1997: «En acabar la guerra, no em vaig sentir ni feixista ni comunista. Un dia del 1939, em van obrir un expedient amb en Xavier Montsalvatge perquè ens acusaven d'haver avalat un *rojo y separatista*. Era en Joan Teixidor, que

ens ho havia demanat per poder entrar en un institut. Arran d'aquest fet, el maig de 1939, em van expulsar de la Falange. Gràcies a Déu!».

El comentari de Vergés és verídic i exacte. Teixidor va ser perseguit per la

**La màxima proximitat al falangisme a què va arribar Teixidor van ser els més de noranta articles que va publicar al diari *Solidaridad Nacional*. La gran majoria dels articles són crítiques d'art, teatre, cinema i música**

FAI durant la Guerra Civil perquè el seu pare i el seu germà eren membres destacats de la Lliga, i després de la contesa bèl·lica va emergir un home que va patir represàlies per les seves conviccions catalanistes. Va tenir molts problemes per tornar-se a situar en l'àmbit personal, social, cultural i professional. Volia una carrera docent a la Universitat de Barcelona però li van barrar el pas. Va decidir fer mèrits professionals i va aconseguir una feina de professor de grec, llatí i castellà als Escolapis de Sabadell, però necessitava els avals de dos falangistes per poder treballar. Vergés i Montsalvatge el van avalar, i va passar el que va passar. La màxima proximitat al falangisme a què va arribar Teixidor van ser els més de noranta articles que va publicar al diari *Solidaridad Nacional*. La gran majoria dels articles són crítiques d'art, teatre, cinema i música. Els textos explícitament polítics, que pràcticament no passen de la mitja dotzena, ens mostren un home dramàticament tocat per la tragèdia de la guerra, radicalment oposat als excessos d'anarquistes, comunistes i incontrolats, i a favor del retorn a l'ordre i a la represa de la vida cultural.

**D. Sam Abrams**  
és poeta i crític.